

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра філософських та політичних наук**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Політологія»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	D БІЗНЕС, АДМІНІСТРУВАННЯ та ПРАВО
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	D 8 ПРАВО
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Соціально-гуманітарний

Політологія. Робоча програма з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти соціально-гуманітарного факультету за спеціальністю D8 «Право», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладач: І.А. Дужа. Біла Церква: БНАУ, 2026.- с. 19

Розробник: Дужа І. А., к. політ. н., доцент
duzha.iryana@btsau.edu.ua

Робочу програму затверджено на засідання кафедри філософських та політичних дисциплін (Протокол №01 від 18.08.2026)

Завідувач кафедри
філософських та політичних дисциплін,
к.п.н., доцент

Л. М. Мельник

Схвалено методичною радою соціально-гуманітарного факультету
(Протокол №01 від __.08.2025 р.)

Голова методичної ради,
К.ю.н., доцент

_____ І. В. Ковальчук

Гарант ОП «Право»
К.ю.н., доцент

_____ І. В. Ковальчук

© Біла Церква, БНАУ, 2026

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
6.1 Лекції.....	11
6.2 Практичні заняття.....	13
6.3 Самостійна робота.....	14
6.3. Індивідуальні навчально-дослідні завдання.....	15
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	16
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	17
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	18
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ.....	18
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	19

1. Опис навчальної дисципліни

За планом 2026-2027 навчального року на вивчення дисципліни «Політологія» для денної форми навчання передбачено 90 академічних годин (3 кредита ECTS), у т.ч. аудиторних – 28 годин (лекції - 14, практичні заняття – 14, самостійна робота студентів - 42 годин, з яких на підготовку і захист індивідуального науково-дослідного завдання виділено – 4).

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право	денна форма навчання	заочна форма навчання
Змістових модулів – 3		Вибіркова	
		Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – есе за вибором здобувача вищої освіти	Спеціальність D 8 Право	2-й	
Загальна кількість академічних годин – 90		Семестр	
		1-й	
		Лекції	
		14 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 6.	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Практичні	
		14 год.	
		Самостійна робота (у т.ч. на виконання ІНДЗ)	
		42 год.	
		Підсумковий контроль: залік (2 год.)	

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системних наукових знань про закономірності функціонування та розвитку політичної сфери суспільства, сутність і механізми здійснення політичної влади, діяльність політичних інститутів, функціонування політичних систем і режимів, особливості політичної участі та політичних процесів.

Особлива увага приділяється розумінню взаємозв'язку політики і права, принципів демократії, верховенства права, прав і свобод людини, громадянського суспільства, політичної культури та політичної відповідальності. Метою дисципліни також є розвиток здатності здобувачів критично аналізувати політичні явища та процеси, оцінювати їх вплив на функціонування держави і правової системи, орієнтуватися в сучасному політичному середовищі та застосовувати набуті знання у професійній діяльності.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування політичної та правової культури, громадянської компетентності, критичного мислення і здатності до обґрунтованої оцінки суспільно-політичних процесів, що є важливою складовою професійної підготовки компетентного, відповідального та соціально активного фахівця.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою ефективного опанування навчальної дисципліни «Політологія» є сформовані в здобувачів вищої освіти базові знання з гуманітарних дисциплін, що забезпечують необхідний історико-культурний, суспільно-політичний та світоглядний контекст для розуміння політичних процесів і явищ.

До таких дисциплін належать: «Українські студії», «Історія української державності та національної культури». Знання, набуті під час їх вивчення, створюють теоретичне та методологічне підґрунтя для аналізу становлення української державності, розвитку політичних інститутів, суспільно-політичних процесів, національно-культурних цінностей та особливостей політичного розвитку України.

Опановуючи дисципліну «Політологія», здобувачі поглиблюють і систематизують набуті знання, формуючи цілісне розуміння закономірностей функціонування політичної системи суспільства, механізмів політичної влади, демократичних інститутів, політичної участі та взаємозв'язку політики і права.

Символ результатів навчання за спеціальністю «Право» відповідно до ОПП	Результати навчання з дисципліни
ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел	Застосовувати навички аналізу та критичного осмислення соціально значимих проблем і тенденцій розвитку сучасної України.
ПРН 11. Мати базові навички риторики	Уміти використовувати набуті знання при аналізі політичних проблем сучасних держав; формувати та обґрунтовувати власну позицію щодо актуальних проблем сьогодення. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.
ПРН 12. Донести до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.	Сприяти формуванню критичного мислення, комунікативної взаємодії й взаємодопомоги, творчий підхід до вирішення завдань та викликів сьогодення у сфері професійної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела повного та всебічного встановлення певних обставин.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний Модуль 1. Політологія – система знань про політику

Тема 1. Політологія як наука. Зв'язок політики і права.

Політика як сфера суспільних відносин та особливий вид суспільної діяльності. Політологія в системі суспільних і гуманітарних наук. Об'єкт, предмет, структура та основні категорії політичної науки. Функції політології та її роль у дослідженні політичних процесів і явищ. Основні методи та підходи до аналізу політики.

Взаємозв'язок політики і права. Вплив політичних процесів на формування та реалізацію правових норм. Право як механізм інституційного регулювання політичних відносин. Політико-правові засади функціонування держави. Політика і право в системі правової культури суспільства.

Тема 2. Становлення та розвиток української політичної думки.

Історичні джерела та основні етапи розвитку політичної думки в Україні. Політичні ідеї Київської Русі. Формування уявлень про державність, владу, право та суспільний порядок.

Розвиток політико-правових ідей у козацько-гетьманську добу. Конституційні традиції українського козацтва. Політична думка України XVIII–XIX століть: основні напрями та представники. Ідеї національного відродження, самоврядування, громадянських прав і державної незалежності.

Українська суспільно-політична думка початку XX століття та концепції української державності. Політичні ідеї періоду Української революції 1917–1921 років. Розвиток сучасної політичної думки та політичної науки в Україні. Сучасні концепції демократії, державності, громадянського суспільства та європейської інтеграції України.

Тема 3. Політична влада: суть, структура, легітимність

Поняття та сутність політичної влади. Основні характеристики та ресурси політичної влади. Суб'єкти та об'єкти влади. Структура політичної влади та механізми її реалізації.

Легітимність політичної влади: поняття, джерела та основні типи. Співвідношення легітимності та законності політичної влади. Політична відповідальність і підзвітність органів державної влади. Криза легітимності та її вплив на стабільність політичної системи.

Тема 4. Політичні ідеології та політичні режими

Поняття, структура та функції політичної ідеології. Основні сучасні політико-ідеологічні доктрини: лібералізм, консерватизм, соціалізм, соціал-демократія, націоналізм та інші напрями політичної думки.

Поняття та типологія політичних режимів. Демократичний, авторитарний і тоталітарний режими: основні ознаки та механізми функціонування. Політичний режим і забезпечення прав та свобод людини. Взаємозв'язок політичного режиму, законності, верховенства права та правової держави

Тема 5. Держава: політична і правова природа

Держава як основний інститут політичної системи суспільства. Поняття, основні ознаки та функції держави. Суверенітет, територіальна організація, публічна влада та правова система як ключові характеристики держави.

Форми державного правління та державного устрою. Правова держава: сутність, принципи та основні характеристики. Верховенство права, поділ влади, законність, гарантування прав і свобод людини як основні засади правової держави.

Співвідношення правової, демократичної та соціальної держави. Відмінності демократичного, авторитарного і тоталітарного способів організації та здійснення державної влади.

Тема 6. Політична система суспільства.

Поняття, структура та функції політичної системи суспільства. Основні інституційні та неінституційні компоненти політичної системи. Держава, політичні партії, громадські організації, засоби масової комунікації та громадянське суспільство як суб'єкти політичного процесу.

Типологія політичних систем. Держава в структурі політичної системи суспільства. Форми державного правління та державного устрою. Принцип поділу державної влади та система стримувань і противаг. Вищі органи державної влади та особливості їх взаємодії.

Основні напрями трансформації політичної системи України. Особливості функціонування політичних інститутів України в умовах демократичних перетворень. Проблеми інституційної стабільності, політичної участі, представництва інтересів та розвитку громадянського суспільства.

Тема 7. Вибори, партії, демократія: юридичні аспекти

Вибори як основний механізм політичного представництва та реалізації народного суверенітету. Соціальні та політичні функції виборів. Види виборів і особливості їх проведення в умовах різних політичних режимів.

Основні принципи виборчого права та демократичного виборчого процесу. Загальне, рівне, пряме виборче право та принцип таємного голосування. Правове регулювання виборчого процесу. Основні нормативно-правові акти, що визначають порядок організації та проведення виборів в Україні.

Виборчі системи: мажоритарна, пропорційна та змішана. Особливості виборчої системи України. Політичні партії: поняття, функції, типологія та роль у демократичному суспільстві. Політична участь громадян.

Абсентеїзм як форма політичної поведінки: сутність, основні причини та суспільно-політичні наслідки. Вплив виборчої активності громадян на легітимність органів публічної влади та стабільність демократичної політичної системи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Семінарські заняття	індивідуальні	Сам. робота
1	2	3	5	6	7
Модуль 1. Політологія – система знань про політику.					
Тема 1. Політологія як наука. Зв'язок політики і права.		2	2		6
Тема2. Становлення та розвиток української політичної думки		2	2		6
Тема 3. Політична влада: суть, структура, легітимність.		2	2		6
Тема 4. Політичні ідеології та політичні режими.		2	2		6
Тема 5. Держава: політична і правова природа.		2	2		6
Тема 6. Політична система суспільства		2	2		6
Тема 7. Вибори, партії, демократія: юридичні аспекти.		2	2		6

Всього		14	14		42
---------------	--	----	----	--	----

5. Зміст навчальної дисципліни

6.1. Лекції

№ п/п	Назва теми	К-сть год.
	Модуль 1. Політологія – система знань про політику.	
1.	Тема 1. Політологія як наука. Зв'язок політики і права.	2
2.	Тема 2. Становлення та розвиток української політичної думки.	2
3.	Тема 3. Політична влада: суть, структура, легітимність.	2
4.	Тема 4. Політичні ідеології та політичні режими.	2
5.	Тема 5. Держава: політична і правова природа.	2
6.	Тема 6. Політична система суспільства	2
7.	Тема 7. Вибори, партії, демократія: юридичні аспекти.	2
	Всього	14

6.2 Теми та план семінарських занять

№ пп	Назва теми	К-сть год
	Модуль 1. Політологія – система знань про політику	
1.	Тема 1. Сучасна політична наука: предмет і методи дослідження Політика як сфера суспільних відносин. Політологія як наука про закономірності функціонування та розвитку політичної сфери суспільства. Об'єкт, предмет, категоріальний апарат і структура сучасної політології. Основні функції політичної науки. Загальнонаукові та спеціальні методи дослідження політичних процесів. Співвідношення політичного та правового аналізу. Взаємозв'язок політики і права у функціонуванні держави. Політичні чинники формування та реалізації державної політики і законодавства. Об'єктивність, ціннісна зумовленість та межі політичного аналізу. Значення політичних знань для професійної діяльності юриста.	2
2.	Тема 2. Політична думка в Україні (IX–XX ст.).	

	Політичні ідеї Київської Русі та їхній вплив на формування уявлень про державу, владу і право. Політична думка українських земель литовсько-польської доби. Козацько-гетьманська державність та розвиток ідей політичного самоврядування. Конституційні положення Пилипа Орлика як пам'ятка української політико-правової думки. Києво-Могилянська академія як осередок політичної та правової думки. Українська політична думка XIX — початку XX століття: ліберальні, демократичні, соціалістичні та національні концепції. Політичні погляди М. Драгоманова, І. Франка, Лесі Українки. Концепції української державності М. Грушевського, В. Винниченка, Д. Донцова, В. Липинського, М. Міхновського та інших представників української політичної думки. Розвиток ідей незалежності, демократії, національного самовизначення та прав людини.	2
3.	Тема 3. Влада, легітимність та сучасні форми політичного управління Поняття та основні характеристики політичної влади. Суб'єкти, об'єкти, ресурси та механізми здійснення політичної влади. Співвідношення державної та політичної влади. Легітимність політичної влади: поняття, джерела та основні типи. Взаємозв'язок легітимності, законності та ефективності влади. Криза легітимності та її політичні наслідки. Трансформація політичної влади в умовах цифровізації суспільства. Цифрова демократія, електронна участь громадян та нові форми політичної комунікації. Демократичне, технократичне та меритократичне управління. Підзвітність, прозорість і відповідальність сучасної публічної влади.	2
4.	Тема 4. Політичні режими XXI століття: тенденції, гібридизація, деградація демократій. Поняття та критерії класифікації політичних режимів. Основні характеристики демократичного, авторитарного та тоталітарного режимів. Трансформація політичних режимів у XXI столітті. Поняття та ознаки гібридних політичних режимів. Демократичний відкат та ерозія демократичних інститутів. Обмеження політичного плюралізму та громадянських свобод. Взаємозв'язок політичного режиму і верховенства права. Незалежність судової влади як критерій демократичності політичного режиму. Політична стабільність та її співвідношення з демократією. Авторитаризм і проблема гарантування прав і свобод людини.	2
5.	Тема 5. Політичні ідеології у XXI столітті: криза лівих і правих Поняття, структура та функції політичної ідеології. Основні критерії поділу політичних сил на ліві, праві та центристські. Лібералізм, консерватизм, соціал-демократія, соціалізм, націоналізм та їх сучасні трансформації. Нові ідеологічні тенденції в умовах глобалізації та цифровізації. Популізм як політичний феномен: основні ознаки та суспільно-політичні наслідки. Вплив політичних ідеологій на державну політику та правотворчість. Взаємодія ідеології, політики та права. Політико-ідеологічні чинники функціонування судової системи та правових інститутів. Ідеологічний плюралізм як принцип демократичного суспільства.	2
6.	Тема 6. Політична система України в умовах війни і трансформації	

	державності Поняття, структура та функції політичної системи України. Особливості функціонування політичних інститутів в умовах повномасштабної війни. Роль Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України та судової влади у забезпеченні функціонування держави. Особливості реалізації принципу поділу державної влади в умовах воєнного стану. Правові та політичні підстави обмеження окремих прав і свобод людини в умовах воєнного стану. Співвідношення безпеки держави, прав людини та демократичних принципів. Стійкість політичних інститутів і громадянського суспільства. Роль волонтерського руху та громадських організацій у функціонуванні політичної системи. Європейська інтеграція України та трансформація політичних і правових інститутів.	2
7.	Тема 7. Політична культура і правосвідомість: виклики для України Поняття та структура політичної культури. Політичні цінності, норми, орієнтації та моделі політичної поведінки. Співвідношення політичної культури і правосвідомості. Правосвідомість як чинник дотримання та реалізації норм права. Політична соціалізація та формування громадянської компетентності. Особливості політичної культури сучасного українського суспільства. Громадянське суспільство як суб'єкт політичного процесу. Форми громадянської та політичної участі. Політична відповідальність громадян. Взаємодія держави, громадянського суспільства та інститутів публічної влади. Роль політичної та правової культури у зміцненні демократії, верховенства права та суспільної довіри до державних інституцій.	2
	Разом	14

1.3 Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	К-сть год.
	Модуль 1. Політологія – система знань про політику.	
7.	Тема 1. Політико-правова взаємодія в системі суспільних відносин: теоретичні засади та сучасні тенденції Теоретичні підходи до визначення взаємозв'язку політики і права. Вплив політичних процесів на правотворчість та реалізацію права. Право як нормативний механізм регулювання політичних відносин. Проблема політизації права та межі допустимого політичного впливу. Верховенство права як основа узгодження політичних і правових механізмів суспільного розвитку.	6
8.	Тема 2. Еволюція української політичної думки: від традицій державотворення до сучасних концепцій демократичного розвитку Основні етапи становлення української політичної думки. Трансформація уявлень про державу, владу, суверенітет, свободу та права людини. Концепції української державності у працях вітчизняних політичних мислителів. Значення історико-політичної спадщини для сучасного державотворення та розвитку політичної науки в Україні.	6

9.	Тема 3. Легітимність політичної влади як чинник стабільності та ефективності функціонування державних інститутів Теоретичні концепції легітимності політичної влади. Співвідношення понять легітимності, законності, довіри та політичної підтримки. Основні джерела та типи легітимності. Чинники формування суспільної довіри до органів публічної влади. Причини виникнення та політичні наслідки кризи легітимності.	6
10.	Тема 4. Цифрова трансформація політичної сфери та нові форми політичної участі громадян Цифровізація політичних процесів і трансформація традиційних форм політичної участі. Цифрова демократія та електронне врядування. Соціальні мережі й цифрові платформи як інструменти політичної комунікації та мобілізації громадян. Електронна петиція, електронні консультації та інші форми цифрової участі. Вплив цифрових технологій на взаємодію держави і громадянського суспільства. Дезінформація, політичні маніпуляції, алгоритмічний вплив та інші виклики цифровізації політичної сфери.	6
11.	Тема 5. Демократичний відкат і трансформація політичних режимів у XXI столітті Демократичний відкат як сучасний політичний феномен: сутність, передумови та основні прояви. Трансформація демократичних інститутів і механізмів політичного представництва. Гібридизація політичних режимів та особливості функціонування гібридних політичних систем. Послаблення інституційних механізмів стримувань і противаг та концентрація політичної влади. Обмеження політичного плюралізму, свободи слова, свободи об'єднань та інших громадянських і політичних прав. Взаємозв'язок демократичного відкату з послабленням принципу верховенства права, незалежності судової влади та інституційного контролю за публічною владою. Політична поляризація, популізм, дезінформація та криза суспільної довіри як чинники трансформації демократичних режимів. Роль парламенту, судової влади, конституційних органів, засобів масової інформації та інститутів громадянського суспільства у забезпеченні демократичної стійкості. Міжнародні та національні механізми запобігання авторитарним тенденціям.	6
12.	Тема 6. Політична система України в умовах воєнного стану: виклики для демократії та верховенства права Особливості функціонування політичної системи України в умовах повномасштабної війни та правового режиму воєнного стану. Трансформація діяльності органів державної влади та публічного управління в умовах надзвичайних безпекових викликів. Співвідношення принципів національної безпеки, територіальної цілісності, демократії та верховенства права.	6

	Особливості реалізації принципу поділу державної влади та системи стримувань і противаг в умовах воєнного стану. Правові підстави та межі можливого обмеження конституційних прав і свобод людини. Принцип пропорційності як критерій допустимості обмеження прав і свобод. Роль парламенту, Президента України, Кабінету Міністрів України, судової влади та інших державних інституцій у забезпеченні функціонування держави. Стійкість політичних інститутів і громадянського суспільства в умовах війни. Волонтерський рух, громадські організації та інші форми громадянської самоорганізації як чинники суспільної стійкості. Взаємозв'язок функціонування політичної системи України з процесами європейської інтеграції та демократичної трансформації держави.	
7.	Тема 7. Політична культура і правосвідомість як чинники розвитку громадянського суспільства та демократичної держави Політична культура та правосвідомість як складові суспільної культури та механізми регулювання політичної і правової поведінки. Теоретичні підходи до визначення структури, функцій та типології політичної культури. Взаємозв'язок політичних цінностей, правових установок, громадянської компетентності та моделей суспільної поведінки. Політична соціалізація як процес формування політичних орієнтацій, цінностей і моделей участі громадян у суспільно-політичному житті. Правосвідомість як чинник поваги до права, дотримання правових норм та реалізації прав і свобод людини. Вплив рівня правової та політичної культури на функціонування демократичних інститутів. Громадянська активність і політична участь як форми реалізації демократичних прав. Роль громадянського суспільства у здійсненні громадського контролю, забезпеченні підзвітності органів публічної влади та формуванні політичної відповідальності. Суспільна довіра до державних і правових інституцій як чинник демократичної стабільності. Проблеми формування демократичної політичної культури в сучасному українському суспільстві та її значення для зміцнення верховенства права, правової держави і демократичних цінностей.	6
	Всього	42

2. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Кожна тема передбачає підготовку: есе, реферату, доповіді або аналітичної записки (на вибір здобувача вищої освіти). Обсяг: 4–6 сторінок або 10–15 хв доповіді.

1. Політологія в структурі юридичної освіти: сенс і значення
2. Влада та її легітимність: чи може закон бути несправедливим?
3. Держава як суб'єкт права: політологічні та юридичні інтерпретації
4. Політичні режими і права людини: зіткнення правової теорії з реальністю
5. Гібридна демократія: ризики для верховенства права
6. Політична ідеологія та законотворчість: як ідеї стають законами?
7. Роль Конституційного Суду у стабільності політичної системи України
8. Свобода слова та державна безпека: де межа?
9. Цифрові технології та вибори: загроза чи інструмент демократії?
10. Політична культура українського суспільства: виклики для правової держави
11. Сучасний популізм у Європі: політичний виклик для права
12. Політичні партії в Україні: чи є зв'язок між програмами і законодавством?
13. Громадянське суспільство в Україні: роль у захисті прав і свобод
14. Політична відповідальність: чому її бракує в українській політиці?
15. Проблема політичної цензури в демократичних країнах
16. Євроінтеграція як політико-правовий процес: наслідки для України
17. Політична участь молоді: чи потрібне обов'язкове голосування?
18. Виборче право в Україні: проблеми реалізації та реформування
19. Теорія соціального контракту: чи актуальна вона в XXI столітті?
20. Конституціоналізм і політична стабільність
21. Міжнародні політичні рейтинги: як вони впливають на національне законодавство?
22. Демократичний контроль над силовими структурами: механізми і проблеми
23. Політичні кризи: як право реагує на політичні виклики?
24. Політична опозиція: гарант демократії чи загроза стабільності?
25. Політична риторика і маніпуляції в законодавчому процесі
26. Війна і політика: як збройний конфлікт змінює правову систему держави?
27. Фемінізм як політична ідеологія: вплив на законодавство
28. Політична відповідальність чиновників: декларації та реальність
29. Політика пам'яті: правові аспекти історичної відповідальності
30. Політична освіта в Україні: чи потрібна вона школярам і студентам?

Можливі формати виконання (за вибором викладача або студента):

- Аналітичне есе
- Реферат із порівняльним аналізом (наприклад, ситуацій в інших країнах)
- Міні-дослідження з актуальними прикладами
- Публіцистична доповідь із елементами критики
- Сценарій політичного дебату

Проходження курсів в якості елементів неформальної освіти:

«Основи державної політики» — курс безпосередньо відповідає змісту дисципліни та спрямований на розуміння процесів формування й реалізації державної політики, інституційних моделей, механізмів ухвалення політичних рішень та участі громадян у політичних процесах. Курс є безкоштовним, доступний постійно та передбачає отримання сертифіката після успішного виконання завдань.

Курс «Основи державної політики»

«Вступ до конституційного права» — доцільний для поглиблення взаємозв'язку політології та права, розуміння конституційних засад організації державної влади, прав і свобод людини та принципів функціонування демократичної держави. Курс безкоштовний, доступний у будь-який час і передбачає тестування та сертифікат.

Курс «Вступ до конституційного права»

«Права людини для держслужбовців» — курс доцільний для вивчення політико-правових механізмів забезпечення прав людини, міжнародних стандартів у державному управлінні та механізмів їх практичного застосування. Курс є безкоштовним і доступний постійно.

Курс «Права людини для держслужбовців»

«Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям?» — особливо актуальний для тем політичної комунікації, політичних маніпуляцій, інформаційної війни та цифрової демократії. Курс триває 30 годин, є безкоштовним, доступний постійно та передбачає сертифікат за умови успішного виконання завдань.

Курс «Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям?»

«Медіаграмотність: практичні навички» — курс, присвячений критичному аналізу інформації, дезінформації та фейків. Особливо відповідає темам політичної комунікації, інформаційного впливу, пропаганди та сучасних викликів демократії. Курс безкоштовний, триває 4 тижні (30 годин) та передбачає сертифікат.

Курс «Медіаграмотність: практичні навички»

«Наука повсякденного мислення» — курс спрямований на розвиток критичного й аналітичного мислення, оцінювання тверджень, виявлення когнітивних помилок та прийняття обґрунтованих рішень. Може бути використаний як додатковий елемент неформальної освіти для формування компетентностей політичного аналізу. Курс безкоштовний і передбачає сертифікат Prometheus.

Курс «Наука повсякденного мислення»

«Критичне мислення в українському контексті» — курс, присвячений когнітивним хибам, особливостям сприйняття інформації та прийняттю обґрунтованих рішень в українському суспільному контексті. Доступний безкоштовно та передбачає сертифікат після виконання завдань.

Курс «Критичне мислення в українському контексті»

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У системі вивчення дисципліни використовується комплекс методів навчання пояснювально-ілюстративного, проблемного та дослідницько-пошукового.

Навчання гармонійно поєднує теоретичну й практичну складові (лекційні й практичні заняття). Передбачено, що всі форми організації навчання є практико-орієнтованими, оскільки повноцінно реалізують мету студентоцентрованого навчання — активізувати пізнавально-творчу діяльність здобувачів вищої освіти, організувати суб'єктно-суб'єктну взаємодію. Тому під час їх проведення використовуються елементи і прийоми: критичного мислення, рефлексії, дискусії, мозкового штурму, навчального тренінгу, колаборативного навчання, медіаосвіти тощо.

****В умовах змішаної та дистанційної моделей навчання, коли взаємодія з викладачем відбувається за допомогою застосунків Zoom чи Google Meet для відеоконференцій, освітньої платформи Moodle BNAU для виконання самостійних дослідницьких і підсумкових тестових завдань, файлообмінних соціальних мереж Telegram, Viber, інтерактивна складова навчання здобувачів вищої освіти доповнюється іншими застосунками для зворотного зв'язку: google-форми для опитувань, Google Classroom тощо.*

1. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з дисципліни «Політологія» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Бали за лекційне заняття враховують такі показники: активність участі здобувачів у дискусії, самостійна підготовка виступу-презентації, опрацювання додаткового матеріалу з теми.

Бали на практичному занятті здобувачі вищої освіти отримують за виконання практичних завдань, опрацювання текстів, джерел, презентації, есе, активність під час дискусій і виконання практичних завдань.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, результативну практичну роботу в групі, опрацювання навчально-методичних і довідкових джерел, написання есе, презентації, активність самостійної пошукової роботи.

Під час модульного контролю передбачені комплексні засоби оцінювання (усно й письмово, під час виконання тестових завдань, дослідницьких і творчих, есе тощо), у тому числі комп'ютерно орієнтовані.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	Залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	

75–81	C	Задовільно	
64–74	D		
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Захист ІНДЗ	Залік	Загальний бал
Максимальний бал	10	20	10	20 (10 x 2)	10	30	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни використовується система інформаційних ресурсів: дидактичні, програмні, мережа Інтернет, бібліографічні, бібліотечні. Серед них: інтернет-ресурси, періодичні видання, наукові праці професорсько-викладацького складу, тези та матеріали наукових конференцій.

Засоби унаочнення та взаємодії:

1. Мультимедійні презентації у програмах Microsoft Office Power Point, Canva.
2. Відеоматеріали з каналу Youtube та публічні відеолекції в записі.
4. Засоби зворотного зв'язку – сайт для інтерактивних презентацій і голосування Mentimeter.
5. В умовах дистанційного навчання – застосунки платформи для відеоконференцій Zoom, Google Meet, освітня платформа BNAU MOODLE, Google Classroom.

Необхідне матеріально-технічне забезпечення:

- аудиторного навчання: дошка аудиторна, мебльоване навчальне приміщення, комп'ютерне обладнання (ПК/ноутбук + мультимедійний проєктор), Wi-Fi.
- дистанційного: мережа Інтернет, електронні пристрої, у т.ч. персональні.

Базова література:

- **Зеленько Г. І., Бевз Т. А., Брехаря С. Г. та ін.** Зміни політичних режимів і перспективи зміцнення демократії в Україні : монографія / за наук. ред. Г. І. Зеленько. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 416 с.
— надзвичайно доречне джерело для тем політичної влади, політичних режимів, демократії, політичної культури та трансформації української політичної системи.
- **Майборода О. М., Бевз Т. А., Войналович В. А. та ін.** Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми : монографія. 2-ге вид., допов. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 704 с.
— комплексне сучасне дослідження політичного процесу, трансформації політичного режиму, політичної системи, партій та суспільно-політичного розвитку України.
- **Зеленько Г. І. та ін.** Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / за наук. ред. Г. І. Зеленько. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН

України, 2023. 536 с.

— особливо цінне для дисципліни, оскільки охоплює інституційну, нормативно-правову та інформаційно-комунікативну складові політичної системи України, а також роль громадянського суспільства та медіа.

• **Кондратенко О. Ю.** Україна у світових рейтингах демократії : монографія. Київ : ППіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 176 с.

— рекомендую для тем демократії, демократизації, політичних режимів та оцінювання демократичного розвитку України.

• **Зеленько Г. І., Балабан Р. В., Брехаря С. Г. та ін.** Кризи політичного розвитку в Україні: причини, зміст і способи нівелювання : монографія / за наук. ред. Г. І. Зеленько. Київ : ППіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 352 с.

— доцільне джерело для аналізу політичної нестабільності, суспільної відповідальності, політичних криз та інституційного розвитку.

• **Зеленько Г. І. та ін.** Адаптивні зміни у функціонуванні політичної системи України в умовах повоєнної відбудови : монографія. Київ : ППіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2024. — дуже сучасне джерело для тем політичної системи України, демократизації, правової та інформаційної сфер, європейської інтеграції та повоєнної трансформації.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // <http://www.library.lviv.ua/>
3. Національна історична бібліотека України // <http://www.dibu.kiev.ua/>
4. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>
5. Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка // <http://korolenko.kharkov.com/>
6. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
7. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка // <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
8. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>

ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України
2. <http://www.president.gov.ua/>
3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України <http://zakon.rada.gov.ua/>
4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України <http://www.kmu.gov.ua/control>
5. Офіційний веб-сайт Конституційного суду України <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>
6. Офіційний веб-сервер Центральної виборчої комісії України
7. <http://www.cvk.gov.ua/>
8. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України
9. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України
11. <http://www.rainbow.gov.ua/>
12. Національний інститут стратегічних досліджень <http://www.niss.gov.ua/>
13. Офіційний сайт Ради Європи <http://www.coe.int/>
14. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини <http://www.echr.coe.int/echr>
15. Офіційний сайт Венеціанської комісії Ради Європи <http://www.venice.coe.int/>
16. Офіційний сайт Європейського Союзу <http://europa.eu/>

17. Офіційний сайт ОБСЄ <http://www.osce.org/>
18. Офіційний сайт Вищої Атестаційної Комісії України <http://www.vak.org.ua/>
19. Сайт Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського
20. <http://www.nbuv.gov.ua/>
21. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України <http://www.nplu.kiev.ua/>
22. Сайт Інституту політичних політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=1>
23. Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень <http://www.ucipr.kiev.ua/>
24. Сайт Українського центру політичного менеджмент <http://www.politik.org.ua/>
25. Сайт журналу «Політологічний вісник» http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Pv/index.html
26. [um/Pv/index.html](http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Pv/index.html)